

**”Tid för reflektion”
 (“examinations-paper”)**

Reflektion nr 5 (paper #5) av Rolf Lövgren, PPU-40 Gy vid Lärarhögskolan i Stockholm läsåret 1996/97

Några reflektioner kring kursen *Att utforska undervisningssituationer – lärare och elevtänkandet*

Sammanfattning: Det är skillnad på teori och praktik. Teorin är tidlös, själlös och blodfattig. Praktiken är tidskrävande, själfull och blodfylld. Det är i praktiken vi föds och dör...

Erfarenhet från fältstudie nr 1

I teorin är vi unika och olika trots att vi kan marschera i takt till klassrummet. Praktiken ger ögonblicksbilder av verkligheten, som ett resultat av handlingar av flera människor. I teorin är jag ensam. Fler är mer än en. Det konkretiserar praktikens styrka.

Den enkät vi gjorde om lärdomar från en enda matematiklektion, visade hur olika de enskilda människornas reflektioner kan vara trots att alla deltog i samma lektion. Trots teorin om den unika människan, så är det till intet förpliktande ord. Först efter en händelse blir det en specifik verklighet – en sanning. ”Harrisburg var osannolikt men blev 100% sant!”

Erfarenhet från fältstudie nr 2

Vad har du tänkt på förutom det lektionen behandlade? Vår förvåning gällde återigen vilken uppsjö av vitt skilda tankar och reflektioner som 8-or kan ha under en lektion. Den praktiska erfarenheten gjorde en teoretisk odefinierad mångfald till en specifikt definierad mångfald – en ögonblickssanning – svaren på enkäten blev, under givna omständigheter, 100% verklighet!

Erfarenhet från fältstudie nr 3

Samma fråga till en 5-e klass, gav signifikanta skillnader, jämfört med 8-an, med hänsyn till 5-ornas beteende under lektionen och deras fysiologiska utvecklingsfas. Återigen ett till detaljerna oförutsägbart utfall. Vad som förvånade mig var den lilla pojken som skrev ”jag vill sluta för skolan är skit”.

”Förståelse utifrån min egen logik och utifrån litteraturen”

Det blir svårt att skilja min egen förståelse från litteraturen, därför att inget i innehållet i litteraturen har förvånat mig. Det är som att plocka upp till medvetandet tankar som jag själv har tänkt eller skulle tänka om jag fokuserade problemet ifråga. Jag har därigenom tyckt att det mesta har varit insiktsfulla tankar i den litteratur jag har läst. Kronan på verket har varit Per-Johan Ödmans bok *Tolkning förståelse vetande*. Här pratar en vetenskapsman med en klarhet och precision som det är en fröjd att läsa. Den boken berör grundpelarna för kunskap över huvudtaget om den värld vi kan registrera och som vi är delaktig i. Lärarsituationen och elevtänkandet är bara en delmängd av denna registrerbara verklighet. Den här kursen berör också frågeställningar som jag sedan länge har varit intresserad av, vilket gör att jag har haft en brukbar förförståelse. För 25 år sedan läste jag 20 p i Vetenskapsteori (med spets) av egenintresse på kvällsuniversitet. Filosofi, fenomenet människan och logiska strukturer i den observerbara verkligheten har intresserat mig från tonåren. Annars har teknik (civ.ing. teknisk fysik), forskning (teknologie doktor) och administration (kanslichef / studierektor) varit mina yrkesområden. Nu börjar jag känna mig mogen att sammanfatta den insikt som under många år har inkuberats i min kropp och nu pockar på att få komma ut i medvetandet. Jag har ett privat projekt som jag hoppas kunna realisera innan årets slut...

”Tid för reflektion”
(”examinations-paper”)

Reflektion nr 5 (paper #5) av Rolf Lövgren, PPU-40 Gy vid Lärarhögskolan i Stockholm läsåret 1996/97

Den frågeställning vi behandlade under fältstudie nr 1 blev inte oväntat besvarad ur förståelsesympunkt. Här rörde det sig om förhoppningsvis välmotiverade lite äldre (ej tonåringar) ungdomar som kompletterade med naturvetenskapliga ämnen inför en lärarutbildning. Det kan förklara utfallet. Däremot har jag under praktikperioderna i höstas märkt hur många gymnasieelever inte behärskat grundläggande begrepp som förutsättning för förståelse. Jag har redan tagit upp detta i ett annat paper. Slutsatsen blir att mer satsa på begreppsförståelse när jag undervisar i mina ämnen. I detta arbete har jag nytta av de teorier som jag mött i kursen. Det handlar om att bygga elevens förståelse utifrån elevens referensramar och förförståelse. Uttryckssättet att skolan via läraren ger eleven ett *menings-erbjudande* tycker jag både visar respekt för individen och rent kunskapsteoretiskt är logiskt korrekt, därför att inget meningserbjudande är tidsinvariant eller verklighetsinvariant – ”verkligheten” kan närsomhelst kullkasta ”meningen”. Idén att lärarkompetens inte bara är att kunna använda etablerade förklaringsmodeller utan också känna till olika andra förklaringsmodeller som brukar finnas som förförståelse eller vanföreställningar hos elever är värdefull. Här är det lärarens tysta kunskap genom egna erfarenheter som gör henne mer observant på behov av alternativa förklaringar för att kunna så förståelse hos den enskilde eleven.

Frågeställningarna som behandlades i fältstudie nr 2-3 rörde inte elevernas förståelse av undervisningen utan speglade bara effekter av naturliga mänskliga egenskaper. Vi människor är inga robotar – programmerbara för ensartade beteenden – utan vi styrs förutom av schema och uppgifter (programmerbara!) också av hormoner, fysiologiska, psykologiska och sociala behov. Allt detta gör att vår koncentration splittras eller finner andra för tillfället viktigare fokus än det undervisningssituationen behandlar. Det är viktigt att tänka på det både med avseende på undervisningens organisation och metodik.

Idealt handlar det om att läraren skall kunna omfatta en existensiell tolkning av elevens situation. Det innebär en förmåga till inlevelseförmåga i elevens situation. Det kräver faktainsamling, erfarenhet, tid, engagemang och frigörande från a priori tolkningar – som kan manifesteras i hemmablindhet. (– Det här är väl enkelt! – Tycker du ja, som hållit på med detta i 20 år. För dig är det enkelt, men heller inget nytt!) Tyvärr är detta svårt rent praktiskt när läraren har stora och många klasser. Läraren är bara en människa och eleverna är många människor. Många är fler än en. Det konkretiserar verklighetens styrka.

Exemplet med den lilla pojken – men stora människan... – med sin skrivna utsaga kan vara svår att förstå. Jag behöver mer fakta – forska... – för att våga mig på några slutsatser. Pojken hade tillåtelse att ha freestyle för att kunna avskärma sig vid enskilt arbete. Det är det enda jag vet förutom att jag tyckte om hans mänskliga utstrålning. Det gör att jag skall kontakta hans lärare för att få mer information, som kan bli relevanta fakta för förståelse.

”Tid för reflektion”
(”examinations-paper”)

Reflektion nr 5 (paper #5) av Rolf Lövgren, PPU-40 Gy vid Lärarhögskolan i Stockholm läsåret 1996/97

Lärdomar inför mitt kommande lärararbete

Det är två viktiga lärdomar eller påminnelser som denna kurs har gett inför mitt framtida lärararbete. Det ena är att verkligen anstränga mig att försöka få kontakt med de enskilda elevernas föreställningsvärld och prioriteringar. Endast om jag möter eleverna på deras villkor kan jag locka dem in i mina ämnens kunskapslandskap. För alla kunskapslandskap är vackra om du vågar kliva in något eller några förklaringsstycken eller aha-upplevelser innanför kunskapsdörrarnas trösklar.

Den andra lärdomen är en påminnelse om praktikens komplexitet, genomslagskraft och tyngd. I teorin är ”det mycket enkelt att sitta på läktaren och tala om hur någon skall agera”. Problemet med verkligheten är att jag själv är en medaktör i min egen verklighet! Som lärare har jag som enskild människa dessutom en oproportionerligt stor betydelse för mina medmänniskor – eleverna. Jag gör något annat än jag som lärare avsåg att göra. Mitt avsiktliga handlande växelverkar med mina elever så att mitt ursprungliga manus för lektionen i själva verket per definition mer eller mindre måste omtolkas omedelbart under pågående drama. Insikt om detta kan jag bara få genom att undersöka och reflektera över vad som har hänt efter en föreställning. Det är så jag kan bygga upp en praktisk teori som är förankrad hos mig själv – anpassad till min natur och mina talanger – med hjälp av mina egna erfarenheter och bevisligen – erfarenhetsmässigt – fungerar för mig och mina elever!

Det är egentligen det lärarutbildning bör gå ut på:

- för det första veta hur utbildning bör gå till i teorin – veta om godtagbara lärarmanus
- för det andra kunna praktiskt realisera mänskliga godtagbara tolkningar av sådana manus, dvs utkristallisera lärare lämpliga för att arbeta vidare mot excellens

Praktiken är det svåra och komplexa. Det är i praktiken handlingar äger rum. Det är där vi både föds och dör...

PS. Peter, jag gillar din anarkistiskt, ifrågasättande hållning. För din information kan jag säga att jag dels har med 100% förnuft kört mot rött ljus och dels har jag av etiska skäl under grundutbildningen till militär konverterat från soldat till vapenvägrare (civilförsvaret). (Jag har aldrig varit mot vapen om det stämt med min syn på lämplig handling i en viss situation. Däremot mot att andra skall bestämma när jag skall använda vapen! Min ”idol” Mohammed Alis agerande under Vietnamkriget är ett exempel på förnuftig olydnad.) DS.